

Против аријанаца, и о себи лично

Где су они што се горде богатством, а нас оптужују због сиромаштва; за њих знак Цркве јесте многољудност, а мало стадо презиру; премеравају Божанство и вагају људе; високо вреднују светлуцава зрнца, а омаловажавају светилнике; у своје ризнице сабирају обично камење, а занемарују бисере? Они не знају да песак и обично камење нису многобројнији од звезда и самосветлећих каменова, колико су ови други чистији и драгоценији од првих. Опет негодујеш, опет се наоружаваш, опет тугујеш, ти, нововерче.⁵²⁴ Задржи твоју злобу, а мени дозволи да завршим своју реч. Ми нећемо жалостити, нити ћемо окривљавати друге, нећемо претити или прекоревати, нећемо вас посрамити, него ћемо лечити. Теби се и то чини као прекор? Колико си горд! Оно што је међу собом једнако ти претвараш у слугу,⁵²⁵ а ако није тако, дозволи да наставим; јер, и обманути брат изобличава брата. Ако хоћеш казаћу ти оно што је Бог казао упорном и раздражљивом Израиљу: *људи моји, шта сам вам учинио; чиме сам вас посрамио или чиме вас растужих!*TM Теби, жалостиви, упућујем ову реч.

⁵²⁴ Мисли на аријанско учење.

⁵²⁵ Свети Григорије овде подразумева оне који Бога Сина и Бога Духа Светога сматрају за творевину.

⁵²⁶ Мих 6:3.

Истина је да ми врло рђаво посматрамо дела једни други-ма, а једнодушност поништавамо разноверјем, тако да једни другима постадосмо већи крволоци него ови варвари који сада ратују са нама,⁵²⁷ а које је сјединила сада раздељена Тројица; не мислим на војевање туђина са туђинцима или иноплеменика са иноплеменцима (то би нам била мала утеха у невољи); мислим на оне који припадају једном дому, а растачу се међу собом и (ако хоћеш) удови једнога тела истребљују једни друге, истребљујући тако и сами себе. Није у томе сва невоља (мада је и она велика), већ у томе што своје уништење сматрамо за добитак. Међутим, пошто смо већ дошли у такву ситуацију, онда ћемо и анализирати настале прилике. Ти представи мени свога цара, а ја ћу теби представити своје; ти - Ахава,⁵²⁸ а ја Јосију.⁵²⁹ Ти ми дочарај своју кротост, а ја ћу обелоданити своју дрскост. Или да кажемо овако: твоја дрскост је поновљена устима многих и записана је у многим књигама које ће и будућа поколења, надам се, прихватити као бесмртни споменик учињених дела; а ја ћу ти казати о мојој одважности.

Који сам то јаросни народ ја упутио против тебе? Какве наоружане војнике? Кога сам поставио за војсковођу, а да он кипи у гневу, превазилазећи јарошћу својом све друге, а уз то још он није Хришћанин, већ неко ко своје окрутне поступке сматра величанственима тако да сасвим достојно служи демонима које поштује? Јесам ли ја држао некога у опсади, а да је тај дизао своје руке Богу? Јесам ли звуком ратне трубе прекинуо нечије псалмопојање? Јесам ли помешао тајанствену крв са крвљу коју су пролиле убице? Јесам ли навео некога да духовне вапаје замени плачом погибљи, а сузе покајања - сузама страдања? Јесам ли преобратио неки дом молитве у место погребља? Јесам ли предао неке свештене и неприкосновене за народ сасуде у руке беззаконика или *Навузардана архимагира*,^m или Валтазара који је нечистиво пио из свештених чаша, претрпевши због тога казну

⁵²⁷ Мисли се на рат императора Теодосија са Готима.

⁵²⁸ Валента.

⁵²⁹ Теодосија.

⁵³⁰ Началнику кувара; ср. IV Цар 25:15.

достојну његове бестидности? *Љубљене сивари*, како каже божанско Писмо,⁵³¹ а сада осрамоћене! Да ли вас је исмејао неки наш бестидни младић? Особито, да ли сам се ја и на који начин ругао над великим и божанским тајнама? Достојна је хвале катедра, столица и покој мужева хвале вредних, која је променила много свештеника који се свише поучише божанским тајнама! Да ли те је нападао неки оштроумни и виспрени паганин - лукави језик који изругује Хришћанство? Стидљивост и часност дјева које ни поглед мушкарца не могу да поднесу због целомудрија и трезвености! Да ли те је осрамотио неки од нас, да ли је предао порузи оно што је и од очију скривено, и је ли омогућио туђинима жалосни приказ достојан содомског огња? Прећутаћу убиства која су подносили од срама. Јесмо ли ми пуштали дивље звери на тела светих (што су неки чинили), истављајући на позор људску природу и оптужујући их само због тога што нису пристали на њихову срамотност, што се нису оскрнављивали заједничарењем са њима од чега ми бежимо као од змијског отрова, јер она не наноси штету телу, него усмрћује дубину душе? Које је у кривицу уписано сахрањивање мртвих које су чак и дивље звери поштовали - уз то уписана је кривица достојна другог гледалишта и других звери? Које Епископе и њихова тела ми израђавасмо металним шилцима у присуству њихових ученика који ничим другим, сем сузама, нису могли да им помогну - тела која су са Христом разапета, која су својим страдањем изашли као победници, која су оросила народ драгоценом крвљу и најзад беху предата смрти да би са Христом била погребена и прослављена ' - са Христом, који је победио свет посредством таквог заклања и жртве? Које Презвитере су равномерно делили међу собом супротне стихије - ватра и вода, тако што су на море пустили необични светилник, тако да су они сагоревали заједно са запаљеним бродом на коме су се налазили? Које старешине су (заокружићу овим наше невоље) оптуживали за нечовештво, иако су они сами собом одисали таквим понашањем?

⁵³¹ Ос 8:12.

Мада су они извршавали заповести својих налогодаваца, ипак су мрзели жестокост казни: једно су чинили због добијеног налога, а сасвим друго им је налагао разум; једно је била жеља незаконог цара, а друго је произилазило од познавања закона по којем је требало судити. Или да вас подсетим и о старом, пошто је и то дело истог сабратства? Јесам ли ја секао руке било коме, живом или мртвом човеку, и јесам ли лагао на светитеље да бих се клеветом наоружао против Вере? Чија прогонства сам ја набројавао и истицао као добротинство, и јесам ли икада испољио непоштовање према свештеним саборима, тражећи међу њима покорне? Напротив; ја сам и њих сматрао мученицима који се подвргоше опасности за добро. Ко ме сам од мужева доводио блуднице - ја, кога оптужују за нескромност у речима? Кога сам од побожних прогнао из отаџбине или предао у руке безаконика како би их заточили у мрачне тамнице, као звери, и мучили глађу и жеђу, гурајући им оскудну храну кроз уска оканца, онемогућавајући му тако да види ко још поред њега страда? То су трпели они којих свет није био достојан.⁵³² Зар тако ви поштујете Веру? Тако угошћавате странце? Осим ових, ви не знате за другачија дела! Међутим, они који страдају веома добро памте. Зашто да говорим о нечем далеком? Неки су својим насиљем превазишли околности времена, налик вепровима који кидишу на ограду тора. Подсетићу на јучерашњу жртву, на старца и Аврааму сличног оца којег сте ви, приликом његовог повратка из прогонства, пресрели и каменовали усред бела дана, усред града; а ми смо се (ако за вас није срамота да ми говоримо о томе) забринули за његове убице када су допали у опасност. *Како ћу ти опростити то*, каже Господ на једном месту у Писму?⁵³³ Чиме да те хвалим? Или: за које од ових дела да вас прославим?

Пошто су таква и таквог рода твоја дела, укажи ти на моју неправду да бих се ја или посрамио, или да бих престао да бу-

⁵³²Јевр 11:38.

⁵³³Јер 5:7.

дем зао. Ја од свега највише желим да не грешим. Ако је ово немогуће, онда, без обзира што учиних неправду, желим да се вратим на прави пут, што представља друго поглавље трезвених људи. Мада ја нисам *судија у својој расправи*, налик праведнику,⁵³⁴ ипак се веома радујем када ме други лечи и исправља.

Кажу: твој град је мален, тако да се и не може назвати градом, него пустаром, оскудним и ненасељеним стаништем. Ако је то нешто зло, онда сам ја овде много пострадао, више него што сам заслужио. Ако трпим мимо своје воље, онда сам ја несрећан (зашто то не казати); али ако ја трпим добровољно, онда сам ја философ. У чему је кривица ако делфина нико не оптужује због тога што не живи на копну, или вола што не живи у води и јегуљу што живи земноводно? - Ми, пак, кажеш ми ти, имамо и зграде опасане зидинама, и позоришта, и коњска тркалишта, и царске дворце, лепоту и величанственост портика, тај невероватни рад - подземну и надземну реку,⁵³⁵ блистави и знаменити стуб,⁵³⁶ многољудно шеталиште, народ који се тиска, хвале вредно сабрање мудрих људи. Но, зашто ми не говориш о погодностима и лепотама положаја на коме се налази град, о томе како се море и копно међу собом боре коме од њих припада град, а својим даровима обогаћују овога цара међу градовима? Дакле, наша несрећа је у томе што смо ми мали и потомци смо малих, а ви сте велики и славни? У томе су многи у униженом положају у односу на вас или боље да кажемо сви они које ви превазилазите. То је разлог што нас треба предати смрти, јер ми нисмо изградили градове, нисмо их опасали зидинама, не хвалимо се коњским тркалиштима, ни борбама, ни ловом са псима, ни жељом према свему томе, ни величанственим бањама, ни драгоценошћу мермера, ни сликама, ни блиставим усецима који се умало не поистоветише са природном околи-

⁵³⁴ Приче 18:17.

⁵³⁵ По Илијином мишљењу овде св. Григорије мисли на водовод који је устројио и изградио Валент, а који делом иде испод земље, а делом је над земљом, у ваздуху, подупрт одређеним носачима. Оисап§. Соп81. Сhg. I^ 1, р. 18.

⁵³⁶ По Илијином мишљењу овде се мисли на стуб који представља споменик Константина Великог на коњу, а који називају ОСУФГЈАШУ.

ном? Ми нисмо расекли море,⁵³⁷ не помешасмо годишња доба да би нам живот био пријатнији и безопаснији; а ти - нови творче, верно си све то учинио! Придодај, ако ће ти причинити задовољство, и друге оптужбе - ти, који говориш речима Божјим: *мојеје сребро, и мојеје злато.*⁵³⁸ Ми не мислимо високо о богатству којег, *ако тече*, закон наш забрањује да се *дотичемо*;⁵³⁹ не правимо себи годишње и свакодневне билансе прихода; не хвалимо се обилношћу трпезе и угођајима за бољу пробаву; не хвалимо се тиме, нити било чиме што се приноси устима и стомаку, јер то је једнако срећно или једнако несрећно пошто ће се свеједно избацити; ми живимо једноставно, не стрепећи за сутрашњи дан, мало чиме се разликујући од звери које немају ни посуда, ни залихе хране. Можда ћеш ми у кривицу уписати и моју похабану одећу и неугледни изглед лица? Ја видим да се тиме баве и диче углавном људи врло ниски. Ти не обраћаш пажњу на главу и заборављаш шта су деца приметила код Јелисеја (прећутаћу последице). Хоћеш ли ме окривити због необразованости или ћеш ме оптужити због тога што ће ти се моја реч учинити жестоком и грубом? Где ћеш сврстати то што ја нисам баш претерано причљив, што нисам забаван, што се не могу допасти онима са којима сам у друштву, што не посећујем народна сабрања, што не умем да поведем и прекинем разговор било са ким и како се деси, што су моје речи несносне, што нисам био у новом Јерусалиму, у Зевксипу,⁵⁴⁰ не идем из куће у кућу да ласкам и наситим утробу своју; него углавном седим у своме дому, усамљен и тужан, у тиховању бавим се самим собом - искреним судијом својих поступака и, вероватно, достој-

⁵³⁷ Овде се мисли на Константинопољски гребен који као да дели море на два дела.

⁵³⁸ Агеј 2:9.

⁵³⁹ Пс 62:11.

⁵⁴⁰ Јелена је, по Никифору (хлћ. 8 с. 30), изградила у Константинопољу прекрасни храм и назвала га новим Јерусалимом. А Зевксипом су се називале јавне, знамените и велике бање. БисашЈ. СопзЈаттпор. Сгг. х. 1, р. 88. Зевксип су веома радо и журно посећивали житељи Константинопоља. Илија примећује да је, по неким предањима, у Зевксипу било место састајалишта јеретика; то је разлог што св. Богослов иронично назива Зевскип новим Јерусалимом.

ним окова због тога што сам бескористан? Како ћеш ми ти све ово опростити, а да ме не осудиш? Ти, који си добронамеран и човекољубив!

Ја размишљај на старински начин, као филозоф, тако да знам да постоји једно небо и оно служи свима; заједничким такође сматрам: ход сунца и месеца, поредак и распоред звезда, усаглашеност и благопотребност дана и ноћи, предност годишњих времена, кише, плодове, животворну силу ваздуха; сматрам да за све људе једнако теку реке, као заједничко и независно богатство; да је земља једна и јединствена, да је она наша заједничка мајка и наш гроб, да смо из ње ми настали и у њу се враћамо, без икаквог преимућства један пред другим. А што је још важније, заједничким сматрам: разум, Закон, Пророке, страдања Христова кроз која смо наново саздани. Не кажем: један је наново саздан, а други није, већ сви ми који учествовасмо у оном Адаму којег је змија обманула и који смо грехом усмрћени, а спасени смо Адамом небеским и посредством срамног дрвета смо приведени дрвету живота од којег смо отпали.

Мене је збуњивао Самуилов Арматем⁵⁴¹ - то малено отачаство великога човека, збуњивао ме је због тога што оно није ожалостило Пророка и није постало познато само по себи, већ се кроз њега прочуло; оно му није сметало да он још пре рођења свога буде посвећен Богу, а касније да пророкује и да види *унапред*,⁵⁴² па чак и да помазује свештенике и царе и да суди онима који су пореклом из много знаменитијих градова. За Саула⁵⁴³ сам слушао да је, тражећи речи оца свога, пронашао царство. Давид такође бива узет од стада својих оваца да би напао Израил.⁵⁴⁴ А шта рећи за Амоса? Није ли и њему поверена пророчка служба док је још *пастир био, када је брао дудове!*⁵⁴⁵ Како да не поменем Јосифа који је био слуга,

⁵⁴¹Цар 1:1.

⁵⁴² Ис 41:26.

⁵⁴³ Цар 9.

⁵⁴⁴ Цар 16.

⁵⁴⁵ Ам 7:14.

али и разделитељ хлебова у Египту, и био је отац многим хиљадама људи, обећаних Аврааму? Није ли и Авраам (да поменем најбитније) пресељен био? А Мојсеј? Није ли најпре био бачен у воду, а тек касније је постао законодавац и вођа онима који су са њим хитали у обећану земљу; нису ли његове речи велике и чудновате? Збуњивао ме и Кармил Илијин који је претходио огњеној кочији, као и милост Јелисејева која је поседовала већу силу него ли свилене нити и злато преточено у одећу? Збуњивала ме је и пустиња Јованова која је у себе прихватила највећег међу рођенима од жене, као и његова одећа, појас и храна! Ја сам у свему видео нешто више; сматрао сам да је лично Бог заштитник моје скудости. Мене помињу у низу са Витлејемом, сврставају ме у низу са јаслама; ово је предивно уколико ти омаловажаваш Бога због јасала, па због тога презиреш и проповедника!? Узимам за пример и рибаре, многе ниште који су испред богатих. Хоћеш ли се икада престати гордити сластољубивошћу? Да ли ћеш било када уважити тебе ради презрену и срамотну пустињу? Ја не говорим о томе да се злато рађа у песку, нити о томе да је драго камење производ обичног камења. Ако бих ја у ма чему негодовао, мислим да моје речи не би на добро изашле.

Можда ће неко казати: па код вас проповедник може бити странац и придошлица, и било који други човек ограничен својим знањем. Шта су апостоли били? Нису ли они били странци многим народима и градовима којима су долазили како би проповедали јеванђеље, да би сви једнако били озарени Тројичном Светлошћу, просвећени истином, да би и онима који седе у тами и сени самртној расејали мрак незнања? Написано је: *ми незнабошцима, а они обрезанима.*⁵⁴⁶ Чујеш ли? Ово говори Павле! Нека буде Петру Јудеја; шта је заједничко Павлу и паганима, Луки и Ахаји, Андреју и Епиру, Јовану и Ефесу, Томи и Индији, Марку и Италији - шта је свима њима заједничко са онима којима су дошли да проповедају? Због тога или све њих укори, или и мене ослободи кривице или, пак,

⁵⁴⁶ Гал 2:9.

докажи да ти стојиш иза истиног учења и да те ја залудно нападам. Пошто сам са тобом све до сада разговарао једноставно, сада молим те саслушај и узвишенију мудрост!

Свима узвишенима, човече, заједничко је отачаство - вишњи Јерусалим, у којем је скривено наше станиште. Сви смо истога рода, па ако погледамо доле - то је прах, а ако подигнемо поглед увис - то је душа, чији смо причасници, а заповеђено нам је да је чувамо, јер ћемо са њом изаћи на суд и дати одговор о томе како смо сачували наше вишње благородство и обличје. Због тога ће благородан бити сваки онај који своју душу оплемени врлином и жудњом за Прволиком; сваки ће бити неблагородан уколико је душу своју оскрнавио пороком и за себе усвојио туђи лик - обличје змије. Доње наше отацбине и поступци јесу само забава нашег привременог живота и игре. Отацбином се назива и оно што је сваки од нас наследио или насилно или својом личном бедом стекао, и где смо сви ми једнако дошљаци и странци, ма колико глумили другачију ролу; благородним пореклом сматра се и то што је неко од рођења или од давнина богат, или је недавно стекао богатство, насупрот неблагородним људима који су такви пореклом од родитеља својих или су то постали због несрећних околности, или због љубави према беднима. Може ли се у правом смислу назвати благородним од давнина оно што делимично сада настаје, а делимично се руши, или се једнима не даје, а другима се приписује? Ја тако расуђујем о овоме. Теби, пак, препуштам да имаш високо мишљење о гробовима и баснама, а ја ћу се потрудити, колико могу, да се ослободим обмане не бих ли тиме повратио или сачувао благородство.

Са таквим мислима, и тиме узрокованим, ја дођох к' вама, ја - малени човек, са незнатним отачаством; нисам дошао својом вољом, нити својим хтењем, начином који многи упражњавају не би ли постали предстојатељи, већ сам позван и принуђен, те се покорих страху и Духу. Ако моја реч није истинита, пустите онда те ћу још више потонути и никада више нећу моћи изаћи из садашње заблуде; али ако јесте, дозволите онда да се испуни жеља оних који се молбом обра-

тише души мојој! Пошто сам већ дошао овамо, дозволићете да можда ништа не знам о власти (похвалићу се унеколико и делима незнања!), јесам ли опонашао некога од незаситивих? Јесам ли ревновао о нечем ограниченом и привременом, без обзира што сам пред собом имао и такве примере, мада се и без примера може постати рђав човек? Јесмо ли се спорили са вама због неких цркава, око неких ризница, пошто сте ви прекомерно богати и једним и другим, а ми у свему оскудевамо? Јесмо ли ревновали да се било који царски указ омаловажи или обеснажи? Јесам ли угађао старешинама, не бих ли их окренуо против вас? Јесам ли обелоданио било чију срамоту и дрскост?

А шта се све чини против мене? *Господе, не упиши им овај грех,*⁵⁴¹ и тада⁵⁴⁸ сам се опоменуо речи Стефанових, а и сада се молим тако. *Кад нас грде благосиљамо, кад нас гоне, трпимо.*^{5*9} Ако сам ја пред вама неправедан због тога што, видећи наилазећу опасност, ипак трпим, молим да ми опростите то; ја сам трпио и када су ми други наносили неправду и вршили насиље. Благодарим на томе што је кротост у мени преобраћена у безумље! Ја о свему овоме размишљам много узвишеније него што се очекује: шта су моје муке у односу на пљување и шамирање које је претрпео Христос, зарад Кога и ради Кога се подвргавамо опасностима? Све је то неупоредиво само са једним - са трновим венцем којим су овенчали Победиоца од којег се и ја поучавам не бих ли био овенчан тегобама живота; ово се не може поредити ни са трском којом је прекраћено оронило владалаштво; не може се упоредити ни са жучи помешаној са сирћетом, чиме је излечен горки укус; не могу ово поредити ни са једним начином страдања. Допушта ли Он да Га пољубе: изобличава, али не поражава. Хапсе ли Га без разлога: прекорева их, али полази за њима. Ако услед ревности одсечеш уво Малху: негодоваће и исцелиће. Ако се истргнеш из

⁵⁴⁷ Дела 7:60.

⁵⁴⁸ Свети Григорије наговештава покушај јеретика да насрну на његов живот, о чему види у Додатку на дела Светих Отаца, део I, с. 50.

⁵⁴⁹ 1Кор 4:12.

платна.⁵⁵⁰ покриће те. Ако замолиш да се пошаље содомски огањ на оне који одводе Исуса: неће га послати. Ако Он при-ма покајање разбојника обешеног због злодела својих: увешће га у рај по благодати својој. Код Човекољубца све мора бити човекољубиво! Тако је исто и са страдањима Христовим! На који начин да узвратимо на ова страдања, ако и тада, пошто је Бог умро за нас, ми не опраштамо онима који су као и ми?

Поврх свега сам размишљао, и још увек размишљам, о томе (видите, није ли то веома исправно?) о чему смо много пута разговарали. Они у својој власти имају домове, а ми Онога који живи у тим домовима; они имају храмове, а ми имамо Бога, тако да и сами можемо постати живим храмовима живог Бога кроз клањање Тројици; можемо постати живе жртве, разумне свеспаленице, савршени приноси и богови. Они имају народе на својој страни, а ми анђеле; они су храбри, а ми верујемо; они прете, ми се молимо; они присиљавају, ми трпимо; они имају злато и сребро, а ми чисто учење. Ти си изградио себи велику зграду са два или три пространа стана у њој (опомени се речи Писма: *кућа велика са отвореним прозорима*⁵⁵¹), али она није већа од моје вере и оних небеса којима тежим. Моје стадо је малено? Али не лута по литицама! Тесан је тор? Али је недоступан вуковима, нити ће у себе пустити разбојника и лупежа; кроз њу неће проћи ни лопов, ни туђин. Добро знам да ће он током времена постати и велик, да ћу и оне који су сада вукови прибројати своме стаду, а можда ће они постати и пастири. Ово ми благовести Пастир добри ради којег ја полажем душу своју за овце. Не плаши ме малобројност стада; лакше ћу га надгледати и моји ће ме знати, као што и ја познајем своје. Они знају Бога и Бог њих зна. Овце моје слушају глас мој, као што сам ја слушао тај глас у Божјој речи којој су ме научили свети оци, поучавајући ме у свако време, без обзира на прилике, и нећу никада престати да се учим; са тим гласом сам се родио, а са њим ћу и отићи.

⁵⁵⁰ Мк 14:51.

⁵⁵¹ Јер 22:14.

Ове овце ја зовем именом (из разлога што оне нису безимене, као и звезде које, ако имају свој ход, онда имају и своје име) и оне иду за *мног, јер их ја напасам на водама упокојења*;⁵⁵² они иду и за svakим сличним пастиром (видите ли са каквом пажњом су слушали глас његов), али неће ићи за туђим пастиром, него ће побећи од њега; они су навикнути да разликују познати глас од туђега гласа. Они ће побећи од Валентиновог расецања Једнога на два, верујући да Творац и Благ и нису две Суштине; бежаће од Дубине и од Ћутљивости, и од умишљених еона који су заиста достојни дубине и ћутања; побећиће од Маркионовог Бога састављеног од стихија и бројева, од Монтановог злобног и женског духа, од Манесове материје и Манесове таме; од Наватовог високомерја и Наватове чистоте садржане једино у речима, од Савелијевог разлагања и сливања, односно, гутања у којем се Три сабира у Једно, али се Једно не огледа у трима ипостасима; од Арија и његових следбеника који увде туђа јестаста, и од новог Јудејства које Божанство ограничава једним нерођеним; од Фотиновог приземног, рођеног од Марије, Христа. Међутим, они ће се радо клањати Оцу и Сину и Светоме Духу - једном Божанству - Богу Оцу, Богу Сину, Богу (ако се не ожучиш) Духу Светом, једној Природи у трима Личностима: разумним, савршеним, самобитним, раздвојених бројем, али не и Божанством. Ове речи нека одбаци свако ко се сматра угроженим, а нека их уважи за себе ко год то жели. Отац не трпи да Га лишавају Сина, нити Син трпи да Га лишавају Духа Светога; они се лишавају један другога ако су Син или Дух у времену, и ако су створења; створено није Бог.

Ја такође нећу трпети да ме лишавају службе:⁵⁵³ *један Господ, једна вера, једно крштење*.⁵⁵⁴ Ако мени одузму ово крштење, од кога ћу добити друго? Шта кажете ви који потапате или прекрштавате? Може ли се бити духован без духа? Да

⁵⁵² Пс 22:2.

⁵⁵³ Крштења.

⁵⁵⁴ Еф 4:5.

ли је Дух причастан онима који не поштују Духа? Поштују ли Духа они који крштавају у творевину и сораба? Не; ни ти нећеш рећи више од овога. Нећу лагати Теби, Оче Безначални! Нећу лагати Теби, Сине Јединорођени! Нећу лагати Теби, Душе Свети! Знам кога сам исповедао, од кога сам се одрекао, са ким сам се сјединио: не пристајем да ме поучавају неверници, јер сам ја усвојио науку верних, нити ћу после тога, пошто сам исповедио истину, да приступим лажи, да уђем у купељ ради савршенства, а изаћићу из ње несавршен, нити ћу приступити крштењу водом ради оживотворења, а постаћу налик на дете које умире оног момента када се роди, пошто његовом рођењу верни сапутник јесте смрт. Због чега ме ти кроз једно и исто чиниш и блаженим и несрећним? Новопросвећеним и непросвећеним? Божанственим и истовремено безбожним? Зар не због тога да би моја нада у новосаздање била уништена? Укратко: опомени се исповедања! У кога си ти крштен? У Оца? - Добро! То чине и Јудејци. У Сина? - Добро! То већ није јудејско, али није ни савршено. У Духа Светога? - Прекрасно! То је савршенство. Јеси ли ти просто у њих крштен или су крштен у њихово заједничко име? - Свакако, и у заједничко име! Које је то име? - Без сумње, име Бога.

У то заједничко име веруј, успевај и царствуј, и прећићеш одавде у тамошње блаженство које, како ја схватам, јесте најсавршеније познање Оца, Сина и Светога Духа, а којег познања да се удостојимо и сви ми, у Христу, Богу нашем. Њему слава и моћ са његовим беспочетним Оцем и животворећим Духом, сада и свагда и у векове векова. А м и н.